

Ja, zeker.

Maar als wij de hoogleraren, die het lidmaatschap van de Geelkerken groep gezocht hebben, op hun woord gelooven, dan weten wij ook, hoe zij erover denken. Ik hoorde deze dagen nog het bevestigingsformulier van de dioceren des Woords lezen. Dat hebben die hoogleraren ook gehoord toen de Geelkerken met gebieden, waarin zij deelden, op grond van een saamhoorigheid, waaraan zij biddende deelnamen, de Buskes bevestigde. En tenslotte al de dominees en onderlingen van de groep. Laat dit ééne ding reeds geschied zijn onder besef van verantwoordelijkheid voor God (wij beginnen toch ieder ernstig te nemen) en met erkenning dat de groep-Geelkerken verklaart, geen leervrijheid te willen en geen roomsche gemeenschap te willen zijn (waarin de dominees en het consistorie zoo maar wat doet, terwijl de leden geen deel eraan nemen), wel, dan staat het als een paal boven water, dat die hoogleraren het hardop verzekeren: wij vinden Assen een gruwel, een overbodigheid, of iets anders, maar in elk geval: wij zijn het niet eens met de tweede conclusie van het rapport der commissie of meenen, dat ze zich verdraagt met de opinie en de leer van dr J. G. Geelkerken. En als zij dan verder gaan, dan zeggen ze tot ons: wilt gij wel zoo vriendelijk zijn, als 't u belieft, niet te veronderstellen, dat wij menschen zijn, die ons onderwijs losmaken van onze belijdenis? Want inderdaad, dat mogen wij niet gelooven. Als iemand zegt: de ééne hoogleraar kan wel maanden lang college geven over een of anderen griekschen schrijver en dan nagaan, op welke plaats hij vertoefd heeft in dat en dat jaar, en de ander kan op andere wijze wel doceeren over kwesties, die met zijn belijdenis, in de kerk, niets te maken hebben, dan antwoorden wij: zeker, dat kan ook best. Maar als het daarop uitloopen moest, dat men aan de V. U. onderwijs gaf, dat los stond van de geloofsbelijdenis der hoogleraren (rakende o.m. de H. Schrift), dan kunnen we hetzelfde standpunt ook wel toepassen bij het lager onderwijs: neutrale leervakken, en een christelijken bijbouw; dan kunnen wij ook wel voor altijd dichtklappen alle oraties en boeken, die dr A. Kuiper en na hem veel anderen hebben geschreven over het wetenschappelijk onderzoek, nog wel opkomende uit de palingenesis;

dan hebben we het wetenschappelijk werk laten opgaan in fragmentarische wijsheden-verzamelingen, maar geen gereformeerde wetenschap gezocht, uit één heilig geloofs-bezit opgebouwd, en daaraan uitwerking gevend;

dan hebben we de V. U. verloochend, zooals ze ons geschiet en door ons bedoeit is.

Neen, neen, men moet geen hoogleraar beleedigen, door te onderstellen, dat hij zijn onderwijs geven kan, los van zijn geloofsovertuiging. Het is geen kerkelijke nuance, maar een dogmatisch VERSCHIL, waarover de strijd loopt.

En, al konden ze onbesproken laten, wat hun dogmatisch standpunt is, we hebben geen V. U. gesticht, om beginselkwesties onbesproken te laten, maar om ze heel opzettelijk wél te bespreken. We hebben niet genoeg gezorgd en gerapporteerd en psalmverzen gezongen, als we kunnen zeggen: de studenten zullen er niets van merken, wat de een of andere professor zonal denkt over Assen. Wij willen de mogelijkheid althans vastgehouden zien van principieel-positief werk. Om iets te noemen: een positieve studie als die over „Het Woord Gods en het woord der menschen“, ze wordt gezocht omdat ze positief is. En om ze te wachten uit den kring der V. U. moet er tusschen haar docenten en de gereformeerde belijders een positieve eenheid zijn.

Dit zijn zoo enkele dingen, die leven onder het gereformeerde volk. En zoolang het tegendeel niet blijkt, zullen we blijven gelooven, dat het dien kant uit gaat. Tot zoolang zullen wij offeren. Tot zoolang zullen wij veel geduld hebben, zelfs als een hoogleraar — want daar komt het op neer — zegt: kom, ga met mij en doe als ik, en breek op commando van „Woord en Geest“ niet alleen de gereformeerde kerken af, maar breek ook af den dwazen hoogmoed, die blijkt in de tweede conclusie van het rapport der V. U.-commissie. Ik zeg: tot zoolang zullen we veel gelooven, en veel verdragen, en niet al te luid het geduld van het geref. volk prijzen, dat zich zelfs in deze dagen maar weer prachtig houdt met zijn offers, om dat geduld in de eene schaal te leggen tegenover de andere, waarin de houding van enkele docenten tegenover dat volk ligt.

Zoolang het tegendeel niet blijkt, houden we moed.

En gunnen tijd.

Maar er móet dan ook wat blijken, meenen velen. En hun gebed moet voor anderen evenveel waard zijn, als voor die anderen, laat ons zeggen, het samenbidden, liturgisch, als g. inst. tuerde kerk, met de dominees, die preeken, dat de commissie inzake de V. U. onzin beweert; en die dienovereenkomstig ook bidden.

Want van alle bidders zij het ja, ja, en het neen, neen.

We kunnen ons dan ook vinden in dr H. Kaajans woord in „Utr. Kb.“:

We hopen, dat door al de zoogenaamde juridische bezwaren, die nu plotseling in verband met de handhaving van den grondslag van onze Vrije Universiteit worden opgeworpen, niet vroeg of laat ongestraft een verkeerde plooi in de opvatting van onze Gereformeerde beginselen kan gelegd worden, geheel in strijd met de feitelijke bedoeling van de oprichters onzer Universiteit.

En we blijven het wenschelijk en voor den bloei onzer Vrije Universiteit ten zeerste profijtelijk achten, dat niet alleen heeren directeurs en curatoren, maar ook heeren professoren conclusie 2 der commissie aanvaarden, opdat op deze wijze de bestaande onrust kan worden weggenomen.

Over het bekende artikel van ds J. C. Aalders.

Het artikel, waarin ds J. C. Aalders rondt, zegt, wat de verschillende richtingen zijn, waarin de aanhangers der groep-Geelkerken her en derwaarts getrokken worden, ontmoet nog steeds de belangstelling der pers.

Ds Meijnen schrijft in „Dordische Kerkbode“:

Ook naar Luther moeten wij terug. Het zij zoo. Maar Calvijn heeft dan toch, met al z'n waardeering voor Luther, in de beginselen met Luther gebroken.

Wie nu „in het gereformeerde gareel niet wil loopen“, zooals Ds v. d. Brink en Dr Geelkerken schrijft, die is vrij om daar uit te treden.

Wie andere lijnen ziet, dan die van Calvijn en zijn volgelingen, die volgt zijn weg. Maar hij beschuldigt niet de kerken, die hij heeft verlaten, omdat die kerken trouw bleven aan haar beginsel.

Neen, de richting, die Ds Aalders uit wil is de onze niet, en schijnt mij toe ook niet die te zijn van Ds v. d. Brink.

En wij kunnen de stemming begrijpen, waarin hij zijn „met Assen verlegen“ heeft geschreven.

Ds P. v. Dijk in „Zeeuwch Kerkblad“:

Ds Aalders spreekt telkens van oriënteeren. Maar wanneer dit nog de oude betekenis mag blijven hebben, van richting nemen, en de koers laten bepalen, dan voel ik in zijn zich willen oriënteeren naar den persoon en niet naar de leer van Calvijn een zoo sterk individualistisch beginsel, dat zeker Calvijn de eerste zou zijn met te zeggen: Niet alzo! Want bij Calvijn ging de leer, het dogma, het „stelsel“, d.w.z. de eenheid van de groote Godsgedachten voor en boven alles.

De meest innige vroomheid van een mensch biedt geen waarborg, dat de woorden van zulk een mensch nu ook waarlijk de zuivere leer zijn.

En:

Is hernieuwde oriënteering, niet naar het stelsel maar naar den persoon van Calvijn, voortschrijding of teruggang? Wie heeft dan aan het Gereformeerde volk in en buiten Nederland groter winst gebracht: de Synode van Assen, die in het geding de waarde van de belijdenisschriften niet heeft gemeten naar den afstand tusschen de zestiende en de twintigste eeuw, of Ds Aalders, die dit in strijd met wat Calvijn tegen Frans I uitsprak wel doet?

En tenslotte:

Je hebt op drakke straten altoos de meeste bottingen bij menschen die hun wagen naar rechts duwen maar tegelijk onophoudelijk naar links kijken. Dit lijkt me ook de fout en het gevaar bij hen die onder leiding van Ds A. naar Rechtsmodernen, Ethischen, Barth en Luther vriendelijk lonken en toch Gereformeerd willen heeten. Zelfs Gereformeerd in hersteld verband.

In „Goudsche Kerkbode“ handelt ds D. P. Kalkman over het geval Aldus:

Een Gereformeerde pleegt de vraag zich te stellen telkens weer: „Wat zegt God in Zijn Woord?“ Ds Aalders wil nu dieper gaan en vragen: „Wat is het beginsel, de oorsprong van dat Woord?“ Vindt de Gereformeerde in de H. Schrift een regel voor geloof en leven, Ds Aalders wil daar niet van hooren, hij gaat terug tot den oorsprong. Hij wil wel doordringen tot de oorsprongen van de Schrift, maar van de werking der Schrift voorgegloof en leven wil hij niet weten. Een Gereformeerde leest zijn belijdenis en zegt: „Dat is mijn geloof. Ik ben het er mede eens. Ik voeg mij bij degenen, die hetzelfde belijden.“ Daartoe is die belijdenis ook opgesteld, n.m. grondslag te zijn, formulier van eenigheid des geloofs. Nu zegt Ds Aalders: „De belijdenis moet geen grondslag voor u zijn. Gij moet achter en onder die belijdenis terug gaan.“ Wij behoeven dus van Ds Aalders geen belijdenis te verwachten, die instemming vraagt of zoekt, want dan wordt het weer een grondslag. Komt hij ooit tot het formuleeren van een eigen belijdenis, dan zal hij er vrede mede moeten nemen, dat niemand er mede instemt. Maar wat vindt Ds Aalders nu achter die belijdenis? De „krachtlijn van geestelijke energie“. Nu is zijn bede, dat God Zelf hem in die krachtlijn plaatse. Als Ds Aalders die gezochte geestelijke energie eens ontvangt, als hij de oorsprong van de Schrift eens gevonden heeft, wat zal hij er dan mede doen? Het eind van dezen weg kan niet anders dan grenzeloze wilkeur zijn.

Daarom kunnen wij niet instemmen met ds Aalders. Daarom is zijn biddende uitroep voor onze ooren stuitend, al vindt Ds Aalders het noodig dit publiek te doen. Wij proeven hier waarlijk geen oolmoedige en afhankelijk geest. Ds Aalders maakt zelf een krachtlijn en gaat er zelf in staan. Dat is vermetel maar niet vruchtbaar. Vrachtbare vermetelheden deze zullen volgens Ds Aalders ons den weg voor de toekomst moeten wijzen. Nu is vermetelheid nauw verwant aan onverstandigheid, roekeloosheid, dristigheid. Het is de verbinding van moed en onverstand.

De conclusie luidt:

Met hoeveel pathos hij ook schrijft, wij houden

ons overtuigd, dat deze weg op hitte teleurstelling moet uitloopen. Neen niet als een held, niet als een baanbreker, kunnen wij Ds Aalders beschouwen. Wie oproept tot onvoorzichtigheid en vermetelheid kunnen wij niet volgen. Wie het Woord Gods van God wil los maken, zal zelf van God los raken. Wie gemeenschap met God zoekt, kan niet anders dan Zijn Woord liefhebben en voor Zijn Woord buigen. Hoe profetisch Ds Aalders zich ook tracht uit te drukken, het Woord Gods heeft hij losgelaten en daarom geldt van hem: „Deze profetie profeteert valscheit.“

In „Geref. Kb. Amsterdam-Zuid“ schrijft de heer v. K.:

dat zijn onomwonden afscheid aan de Gereformeerde richting, gelijk zij zich onder Kuiper en Bavinck ontwikkeld heeft, in de eigen groep niet ieders instemming zou vinden, kon aanstands worden bevroed.

U weet hebben ze groepen, toen ze het stuk onder de oogen kregen, daar zullen we in de pers der „Asserkerken“ wat van beleven. En inderdaad hebben onze kerkelijke organen aan het artikel van Ds Aalders dan ook alle aandacht en eer gegeven.

In verband met het namenlijstje van erkende leermeesters der groep-Geelkerken (Kuiper en Bavinck minder, en vooris Gunning, Rossingh, Barth, Luther) constateert de schrijver, dat

velen ook wel gevoeld hebben, dat het door Ds Aalders gegeven namenlijstje nog niet volledig is. Hoedemaker bijv. hoorde er zeker nog wel bij. Die zal ook later nog wel komen.

Tenslotte:

De vage klanken, die vroeger wel tot ons doordrongen, herkennen we weer in de melodie, die thans klaarder en fischer wordt aangeheven. We twijfelen er niet aan, of Ds Aalders heeft in zijn artikel geheel eigen werk geleverd, maar indien het hem door den leider der nieuwe kerkelijke beweging gedicteerd ware geworden, zou het in de hoofd- en zelfs in vele bijzonderheden niet anders hebben geluid.

In het land ziet men dat natuurlijk zoo niet. Men is min of meer verbaasd, dat nauwelijks twee jaar na Assen aan het Calvinisme, zooals het in onze kerken tot herleving en nieuwe ontwikkeling is gekomen („misvormd“ is geworden, zeggen natuurlijk Ds Aalders en de zijnen), de bons wordt gegeven; en dat Kuiper en Bavinck zoo maar van architecten tot steenridders worden gedegradeerd. Het is van „het land“ te begrijpen, dat het zoo denkt. Maar in twee jaar tijds maakt een nieuwe richting zich uit het oude geestesverband niet zoóver los, dat zij alle draden op enkele na losrukt. Als men het artikel van Ds Aalders dateeren wil, moet men niet spreken van anno Assen, maar de tijdrekening rond 10 jaar daarvoor laten beginnen. Niet twee, maar 12 jaar, misschien nog wel langer, heeft het geduurd, alvorens de nieuwe richting zich in een harer woordvoerders kon uitspreken, gelijk Ds Aalders nu gedaan heeft. Mogelijk heeft Assen dat verhaast doch in het reeds vóór Assen geboren orgaan „Woord en Geest“ zouden zeker ter eeniger tijd de nu vernomen klanken even duidelijk te hooren zijn geweest. Vindt men het zoo kras, dat voor Kuiper en Bavinck nu reeds naar een plaats in de „Abnegalerie“ wordt omgezien? Oeh, voor mannen als Van Schelven en Ferahout werd hier reeds vroeger door menschen, die thans in het H. V. voorafgaan, overigens met alle waardeering voor hun persoon, de toegang tot de „voorbijgegangene periode“ ontsloten — beste predikanten, maar ze raken uit den tijd. Dat zal dan ook in de dagen van Assen geweest zijn, zal men zeggen. Ach neen, lezer, dat was in... 1917.

Van de vloecst, die hier in „Zuid“ geleidelijk bij kleine hoovesheden den menschen onder de huid ingespoten is, heeft Ds Aalders thans zijn volgelingen een flinke teg in de keel gegoten en het is begrijpelijk, dat sommigen zich verslikten en er een hoestbui van kregen. Misschien wordt het een enkele te benauwd, maar overigens bedaat dat wél. Er komt meer helderheid, ook voor het bewustzijn der tot de nieuwe groep behoorenden zelf, maar geen verandering in de overtuiging.

De biechtstoel of de pastoris.

Ds H. Bakker schrijft in het confess. weekbl. „De Gereformeerde Kerk“ over de Roomsche biecht. Hij wil er natuurlijk niet van weten, maar wil het goede element, dat erin ligt, erkend zien, en praktisch aanvaard:

Het Roomsche misbruik mag ons, Protestant, echter niet verblinden, het goede, den geestelijken bijstand, de zielkundige geneeskraft, die er in de biecht zitten kan, ongebruikt te laten liggen. En vooral niet, nu er zooveel nood in de kranke zielen onzer tijdgenooten geleden wordt. Temeer word ik in deze gedachte versterkt door het citaat van een Kopenhaagschen geneesheer, dat ik ergens aantof. Deze man schrijft op zijn manier: „Het is mij een raadsel geworden, waarom zooveel menschen in onze dagen naar den geneesheer gaan, vooral naar de zenuwartsen, met hun zieleleed in plaats van naar de predikanten. Het is alsof de geneesheeren de biechtvaarders van den modernen mensch geworden zijn. Moet hier niet iets veranderen? Is het geen fout, dat aan de opleiding onzer predikanten ontbreekt: onderwijs in zielzorg? Beste dominees en collega's, wij moeten de biecht in de Protestantsche Kerk terugkrijgen. Zielzorg zonder biecht is onmogelijk. Als zieke zielen naar den geneesheer gaan om op te biechten, dan is dat, omdat de dominees hun vak niet verstaan. Heeren predikanten, luisteren en luisteren en nog eens luisteren naar hetgeen de zielen te zeggen hebben, dat is begin en einde van de zielzorg.“ Om dat met een voorbeeld te illustreeren vertelt de geneesheer het volgende: „Er kwam tot mij een patiënt van Julland, die over hoofdpijn, hartkloppingen en andere soortgelijke onbegrijpelijkheid klaagde. De lichamelijke onderzoek wees niets abnormaals aan.

maar de ontlekking was in een denis op pijnlijke werd haar in haar ger noot te spreken thuis gok goede be gesproken in biecht

Ik gelo beurt, de zelf weet

Mag ik zen, dat m nesserlaan

De onde „on haar heid“. He Josephine Jonkvr. va merkwaaheid mee t als volgt g er tot a v waardige A etaan welk en zelfver hebben, on lijkheid te meer heoo zoct verh vrouwen in aanbevelen Butler op giseeren r doet aan c van deze v verhoogen

Ook dez handel voe A. J. C. t Graaf zeer stemming dient geb ons, gedee zelf. Hier zonden va tevens het achten w bl. 6; deze een uitdu veranderli dat is het karakter, j zelf geven lijk“. „En schepool, onderwerj offeren k aandoen doen“. Ja overigens

Dit des tenbuch l Het besch ling van kinderen voeding, in dezen terugkeere wonderlijk maar als de oorlo ken, en i boeiend i moeilijk i hun kind maar dit van de g dingsarbe nemend i zwakke p noegzaam tus als c

Prof. K en handl